

EA DAUDZPUSĒJAIS ATZĪŠANAS LĪGUMS

Veicināt uzticamu preču un pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību

Atbilstības novērtēšanas iestāžu akreditācijas nozīme ir būtiski palielinājusies pēdējo gadu desmitu laikā. Patērētāji, uzņēmumi, regulatori un citas organizācijas visā pasaulē vēlas uzticēties un paļauties uz precēm un pakalpojumiem, ko pērk un lieto. Attiecīgi ir pieaugušas konkrētas valstu un starptautiskās prasības attiecībā uz produktiem, procesiem un pakalpojumiem.

IEGUVUMI NO AKREDITĀCIJAS

Veicina pārrobežu tirdzniecību

Akreditācija ir ļoti nozīmīga Eiropas iekšējā tirgus attīstības procesā, jo veicina pārrobežu tirdzniecību, nojauc tirdzniecības šķēršļus un nodrošina labāku regulējumu starp ES dalībvalstīm.

Mazina produktu neatbilstību un izņemšanu

Produktu pārbaude, ko veic uzticama, neatkarīga organizācija, samazinās produktu neatbilstību, potenciālo izņemšanu, kā arī palīdzēs organizācijām ietaupīt naudu.

Veicina sabiedrības uzticēšanos

Neraugoties uz sarežģītu globālo tirgu, akreditācija mums ļauj uzticēties, nodrošinot nemainīgi augstus iegādāto produktu vai pakalpojumu kvalitātes standartus

Akreditācijas nozīmīgumu vēl vairāk nostiprina Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija [Regulas \(EK\) Nr. 765/2008](#), ar ko nosaka akreditācijas un tirgus uzraudzības prasības attiecībā uz produktu tirdzniecību un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (turpmāk – Regula 765/2008) īstenošana, kas pirmo reizi nodrošina tiesisku regulējumu akreditācijas pakalpojumu sniegšanai visā Eiropā. Šajā tiesiskajā regulējumā **Eiropas Akreditācijas kooperācija (EA)** ir norādīta kā svarīga asociācija, kā arī tajā ir noteikta tās atbildība un pienākumi.

EA ir Eiropas valstu akreditācijas iestāžu kooperācija, kas tika izveidota 1997. gadā, un sastāv no organizācijām, kuras oficiāli atzīst valstu valdības ar mērķi novērtēt un akreditēt saskaņā ar starptautiskiem standartiem – no tādām organizācijām, kas veic atbilstības novērtēšanas pakalpojumus.

EA 20 gadu garumā nodrošināja sistēmu **savstarpējai akreditētu atbilstības novērtējuma rezultātu atzīšanai**, lai veicinātu attīstību un zināšanu nodošanu, uzlabotu akreditācijas un atbilstības novērtējuma darbības Eiropā, kā arī kopā ar Starptautisko Laboratoriju akreditācijas kooperāciju (ILAC) un Starptautisko Akreditācijas forumu (IAF) to paveiktu globālā līmenī.

MŪSU MISIJA

Nodrošināt uzticēšanos akreditētu atbilstības novērtējumu rezultātiem, saskaņoti veicot akreditācijas darbu, lai atbalstītu Eiropas un pasaules ekonomiku.

EA darbs sastāv no trīs dimensijām:

- **Stratēģiska** akreditācijas pilnveide, lai veicinātu atbilstības novērtēšanas pakalpojumu tirgu ciešā sadarbībā ar Eiropas regulatoriem un citām ieinteresētajām personām;
- **Operatīva** sadarbība ar regulatoriem un citām ieinteresētajām personām, ieskaitot tās dalībniekus – valstu akreditācijas iestādes, pārvaldot akreditāciju konkrētās nozarēs vai jomās, lai pārliecinātos, ka pusēm ir vienota sapratne un pieeja akreditācijas kritērijiem, tādējādi panākot uzticamu atbilstības atestāciju;
- **Atbalsts** dalībniekiem visos jautājumos par akreditāciju un atbilstības novērtēšanu.

EA DAL ir līgums, kuru parakstījušas valstu akreditācijas iestādes – EA pilntiesīgās un asociētās dalībnieces – lai Eiropas tirgū tiktu atzīta akreditēto atbilstības novērtēšanas iestāžu izsniegto apliecinājumu, verifikācijas, pārbaudes un kalibrēšanas sertifikātu un pārbaudes ziņojumu līdzvērtība, uzticamība, tādējādi arī pieņemšana.

Brīvprātīgie un obligātie tehniskie noteikumi, standarti, testēšanas un sertifikācijas procedūras var veicināt likumīgu valsts politikas mērķu sasniegšanu, taču var arī atšķirties dažādās valstīs vai arī būt dārgi un apgrūtināši. Attiecīgi tie var radīt zaudējumus uzņēmumiem, kavējot piekļuvi tirgiem un eksporta iespējām. To atzīstot, Pasauls Tirdzniecības organizācijas (PTO) līgums par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā izteikti mudina valstis atzīt citu valstu atbilstības novērtējumu rezultātus.

Šis **EA DAL Eiropas tirgum nodrošina tādu atbilstības novērtēšanas iestāžu sadarbības tīklu**, kas ir kompetentas savā akreditācijas jomā izsniegt uzticamas un ticamas izziņas par produktu un pakalpojumu atbilstību, tādējādi samazinot izmaksas un pievienojot vērtību uzņēmumiem un patērētājiem. **Tādējādi tiek veicināta tirdzniecības brīvība, atbrīvojoties no tehniskajiem šķēršļiem.**

Valstu akreditācijas iestādēm (VAI), kas atrodas ārpus ES vai EBTA, parakstot divpusēju līgumu ar EA saskaņā ar EA DAL parakstītajiem piemērojamiem nosacījumiem, tiek piešķirta piekļuve Eiropas tirgum ar produktiem, kurus novērtējušas EA AB asociēto dalībnieku akreditētas atbilstības novērtēšanas iestādes. Tādējādi tiek panākta testēšanas, sertifikācijas un pārbaudžu rezultātu atzīšana Eiropas tirgū, veicinot eksportu un tirdzniecību starp Eiropu un ārpus Eiropas esošām valstīm.

Darbības akreditācija	Standarti
Laboratorijas Testi un medicīniskās pārbaudes	EN ISO/IEC 17025 EN ISO 15189
Laboratorijas Kalibrēšana	EN ISO/IEC 17025
Sertifikācijas iestādes Produktu sertifikācija	EN ISO/IEC 17065
Sertifikācijas iestādes Personu sertifikācija	EN ISO/IEC 17024
Sertifikācijas iestādes Pārvaldes sistēmu sertifikācija	EN ISO/IEC 17021
Pārbaude Pārbaude	EN ISO/IEC 17020
Validācija un verifikācija Validācija un verifikācija	EN ISO 14065
Kvalifikācijas pārbaudžu sniedzēji Kvalifikācijas pārbaudžu sniedzēji	EN ISO/IEC 17043

2016. GADA EA DAL GALVENIE SKAITĻI

38 EA dalībnieki parakstījuši līgumu

(34 pilnvērtīgi dalībnieki un 4 asociētie dalībnieki, noslēdzot divpusēju līgumu ar EA no kopējā 36 pilnvērtīgo dalībnieku un 13 asociētu dalībnieku kopējā skaita)

19 EA VAI salīdzinoši novērtētas, vērtētājiem bija nepieciešamas aptuveni **1,138** cilvēkdienas

101 iecelts salīdzinošā novērtējuma veicēju grupas dalībnieks un **12** praktikanti

34 DNP dalībnieki norīkoti Darba grupās, lai izskatītu SN ziņojumus,

9 DNP vadības grupas dalībnieki papildus DNP priekšsēdētājam un priekšsēdētāja vietniekam.

Vairāk nekā **34,600** akreditācijas, ko snieguši EA DAL parakstījušie dalībnieki.

EA DAL PROCESS

1- PIETEIKUMS

Valstu akreditācijas iestādes iesniedz pieteikumu DAL parakstītāju statusam konkrētās jomās.

DAL padomes sekretariāts izskata pieteikumu un ieceļ novērtēšanas grupu.

2- SALĪDZINOŠĀ NOVĒRTĒŠANA

Grupa izskata dokumentus (dokumentu kvalitātes pārvaldības sistēma, valsts akreditācijas iestādes procedūras u.c.) un, ja nepieciešams, tiek veikts iepriekšējs novērtējums. Tad grupa veic novērtēšanu klātienē. Novērtēšanā ietilpst pārvaldes sistēmas novērtējums birojā, novērojot VAI veiktās vērtēšanas.

3- ZIŅOJUMS UN LĒMUMS

Grupa sagatavo ziņojumu par vērtēšanas procesu. Konstatējumus apstiprina ar VAI noslēdzošajā sanāksmē. Darba grupa (DG), ko ieceļ EA DN padomes vadības grupa, izskata ziņojumu par vērtēšanu, lai iesniegtu ieteikumu EA DAL padomei. EA DALP pieņem lēmumu, tad atbilstoši tiek atjauninātas EA publikācijas un vietne.

Salīdzinošās vērtēšanas (SV) process pašlaik tiek vēl vairāk stiprināts, lai pielāgotu to konkrētām regulatīvo jomu vajadzībām, veicinot nozares ieinteresēto pušu un regulatoru pārliecību, ka akreditācijas iestāžu tehniskā kompetence ir rūpīgi novērtēta.

Klātienes vērtēšanas mērķis ir pārbaudīt, vai līgumu parakstījušās akreditācijas iestādes turpina atbilst starptautiski atzītiem akreditācijas iestāžu kritērijiem. EA DAL ir paredzēta sistēma, lai īstenotu mērķi "Akreditēts vienreiz, atzīts visur".

EA un akreditācijas iestādes, kas ir dalībnieces, iegulda vērā ņemamas pūles un līdzekļus, lai uzturētu EA DAL integritāti un veselumu stingra SV procesa gaitā.

Jauns IT risinājums salīdzinošās novērtēšanas sistēmas digitalizācijai.

Ir īstenoti vairāki pasākumi, lai uzlabotu DALP darbību: profesionālas programmatūras ieviešana ir viens no šiem pasākumiem. Šī IT sistēma būs paredzēta vērtētāju un salīdzinošo novērtējumu ikdienas pārvaldībai, lai atvieglotu visu iesaistīto personu, EA sekretariāta un DALP vadības grupas dalībnieku, grupu dalībnieku, grupu vadītāju un grupu vadītāju vietnieku, vērtējamo VAI, mācībspēku un praktikantu darbu.

Tādējādi lietotājiem būs pieejami SV ieraksti, dokumenti, paraugi un veidlapas ērtākā veidā, kā arī atbalsts izpildes vadības stiprināšanai, SV resursu izstrādei, labāk pārziņot EA vērtētāju prasmes, lai nodrošinātu vērtētāju grupu kvalitāti un zināšanas. IT sistēma arī palīdzēs pārvaldīt paraugus, lai grupa SV cikla laikā varētu visaptverošāk izvērtēt VAI jomas un kompetenci.

competent and harmonized evaluators

cycle approach
 benchmarking
 risk based approach
 clear requirements
 process
 transparency
 reporting improvement reliability
 competence less witnessing
 focus on management
 smaller teams more days
 harmonization
 professional peer evaluations
 efficiency effectiveness

Ilgtermiņa projekts salīdzinošās vērtēšanas sistēmas pārprojektēšanai

Projektā būs iesaistīti visi EA dalībnieki un ieinteresētās personas,

to izstrādās, pamatojoties uz 3 galvenajiem mērķiem:

- 1 Pārdomāt SV modeli un metodes, piemēram, ieviešot jaunu parauga pieeju, lai atbilstoši novērtētu VAI darbības jomas;
- 2 Pārdomāt lēmumu pieņemšanas procesu, lai veicinātu lēmumu pārskatāmību, ātrāku pieņemšanu un saskaņotību;
- 3 Racionalizēt ziņošanas procesu, lai nodrošinātu saskaņotību labākam lēmumu pieņemšanas procesam.

Apmācība un zināšanu apmaiņa

Lai atbalstītu nepieciešamo EA vērtētāju pilnveidi darbam arvien noslogotākā SV programmā, EA regulāri organizē apmācību jaunajiem darbiniekiem. Šo darbnīcu mērķis ir dalībniekiem sniegt detalizētu pārskatu par salīdzinošo vērtēšanu un panākt vienotu sapratnes līmeni par procedūrām, prasībām un to piemērošanu. To mērķis ir dot potenciālajiem grupas dalībniekiem ieskatu vadības procesos, kas atbalsta salīdzinošās vērtēšanas sistēmu. Mērķis ir kvalificēt pēc iespējas vairāk dalībnieku kā praktikantus vai tieši kā grupu dalībniekus, lai viņi ātri varētu tikt uzņemti un spētu apstiprināt savu kvalifikāciju, tādējādi papildinot EA resursus.

VAI vērtētājus apmāca 3 dienu laikā, izmantojot prezentācijas un diskusijas darba grupās par to, kā EA vērtētājam būtu jāvērtē efektīva prasību piemērošana (dokumentu vai ierakstu izskatīšana, intervijas, novērošana/liecība u.c.), pierādījumu meklēšana un konkrētu risku un neatbilstības cēloņu noteikšana. Plaši tiek izmantotas gadījumu izpētes un lomu spēļu vingrinājumi.

Darbnīcas noslēgumā mācībspēks izskata katra dalībnieka veikumu un sagatavo rekomendāciju par EA vērtētāja kvalifikāciju, pamatojoties uz:

- dalībnieku izrādīto sapratni un informētību par vērtēšanas procesu un vērtēšanas prasībām;
- parādīto spēju strādāt kā vērtētājam (atvērta, strādā grupā, komunikācijas prasmes, konkrēti, komunikācija angļu valodā);
- izrādīto apņemšanos strādāt kā vērtētājam.

Kvalifikāciju un veikumu nemitīgi uzrauga EA, cieši sadarbojoties ar EA akreditācijas iestāžu dalībniekiem.

Jaunpienācēju apmācība, vada RvA, Nīderlandes VAI, 2017. gada jūnijā Utrehtā, Nīderlandē.

Iedibinātās, saskaņotās un pārskatāmās vērtēšanas procedūras, kas ir iesaistītas akreditācijas procesos, ko veic EA DAL parakstītāji, ir attiecināmas uz visa veida atbilstības vērtēšanu un sniedz labumu visās saimnieciskās darbības jomās.

Valstu valdības un regulatori

- Akreditāciju var izmantot, lai atbalstītu Eiropas vai valstu tiesību aktu piemērošanu. Tā ir kā apstiprinājums atbilstībai saskaņā ar pieņemtajiem standartiem un prasībām.
- Akreditācija mazina risku, jo lēmumus var balstīt uz uzticamiem sertifikātiem vai ziņojumiem, un var gūt lielāku pārliecību par datiem, kas tiek izmantoti, lai noteiktu bāzes līnijas uzraudzībai un piemērošanai.
- EA DAL nodrošina sistēmu, kas valdībām dod iespēju pašauties uz citās valstīs akreditētu organizāciju datiem.

Patērētāji

- Akreditācija ļoti pozitīvi var ietekmēt visus mūsu ikdienas dzīves aspektus, sākot ar iegādāto produktu drošību un beidzot ar mūsu apdzīvotās vides kvalitāti. Testēšanas, pārbaudes un sertifikācijas akreditācija dod pārliecību, ka šīs darbības veic kompetentas organizācijas. Patērētājs ne vienmēr atzīs un sapratīs akreditācijas ietekmi, taču tai ir svarīga loma nodrošināšanā, ka viņam vai viņai ir pieejamas nemainīgas un uzticamas kvalitātes un drošuma preces un pakalpojumi.

Ražotāji un uzņēmējdarbības kopiena

- Eksports un piekļuve jauniem tirgiem ir kļuvusi vieglāka un lētāka, jo tad, ja vienu reizi produktu pārbauda vai sertificē EA DAL akreditēta iestāde, tad nevajadzētu būt nepieciešamībai to no jauna pārbaudīt vai sertificēt ārzemju tirgiem.
- Preču un pakalpojumu importēšana, kam ir EA DAL akreditēts ziņojums vai sertifikāts, var samazināt risku un izmaksas, jo akreditācija apstiprina atbilstību atzītajiem konsekvences un kvalitātes standartiem, tādējādi var izvairīties no izmaksām par atkārtotām pārbaudēm.
- Tā kā EA DAL tiek starptautiski atzīts, tas paver jaunas iespējas globālajā tirgū.
- Atbilstības novērtēšanas pakalpojumu iegāde no EA DAL parakstītāja akreditētas organizācijas var palīdzēt diferencēt pakalpojumus, sniedzot pierādījumus par tehnisko kompetenci, objektivitāti un atbilstību starptautiskajām prasībām piegādes ķēdē.

Eiropas Komisija

- Akreditācijas nozīme ES un EBTA ekonomikas infrastruktūrā ir atzīta Regulā (EK) Nr. 765/2008, kas nodrošina tiesisku regulējumu akreditācijas pakalpojumu sniegšanai visā Eiropā.
- Regula (EK) Nr. 765/2008 paredz akreditācijas darbību, atbalstot brīvprātīgu atbilstības vērtēšanu, kā arī Eiropas tiesību aktos noteikto atbilstības novērtēšanu. Tajā Komisijas direktoriem ir dots tiesisks pamats nodrošināt uzticēšanos tiesību aktu konsekvencei un saskaņotai piemērošanai visā Eiropā, pamatojoties uz akreditāciju.
- EA DAL pastāvēšana nozīmē, ka valstu iestādes dalībvalstīs var atzīt — saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 765/2008 11. panta 2. punktu — salīdzinoši vērtēto valsts akreditācijas iestāžu sniegto akreditācijas pakalpojumu līdzvērtību, un tādējādi arī to akreditēto atbilstības novērtēšanas iestāžu izsniegto ziņojumu un sertifikātu līdzvērtību. Tādējādi tiek atbalstīta Kopienas tiesību aktu saskaņota piemērošana.

EA DAL — tādēļ arī EA DAL parakstītāju akreditēto atbilstības novērtēšanas iestāžu sniegto atbilstības novērtēšanas rezultātu — pieņemšana tirgū ir ļoti nozīmīga rūpniecības un uzņēmējdarbības iespēju attīstīšanā, izvairoties no nepieciešamības no jauna pārbaudīt vai sertificēt produktu katrā valstī.

IEGUVUMA PIEMĒRS NO EA DAL

Kā ES ražotājs var pārdot karstā ūdens boilerus Kanādā

1/ Atzītas akreditācijas iestādes

Lai ES ražotāji varētu pārdot savus produktus Kanādas tirgū, ES atzītas akreditācijas iestādes akreditēs ES atbilstības novērtēšanas iestādes (ANI). Tas nozīmē, ka šīs iestādes novērtēs un apstiprinās to ANI tehnisko kompetenci, kas, piemēram, piedāvā pārbaūžu pakalpojumus saskaņā ar Kanādas tiesību aktiem Atbilstības novērtēšanas protokolā uzskaitītajās jomās.

2/ Atbilstības novērtēšanas iestādes

Tad ES atbilstības novērtēšanas iestādes sniegs atbilstības novērtēšanas pakalpojumus, lai apstiprinātu, ka produkti – mūsu piemērā tie ir karstā ūdens boileri – atbilst Kanādas prasībām (tiesību aktiem, standartiem un citai attiecīgai specifikācijai).

3/ Kanādas valdība

Ņemot vērā atbilstības novērtēšanas iestādes izsniegto sertifikātu, Kanādas valdība ļauj ES ražotājam eksportēt karstā ūdens boilerus Kanādas tirgū un piemērot attiecīgo marķējumu.

4/ ES ražotājs

Kad karstā ūdens boileri ir marķēti, ražotājs var tos pārdot Kanādas tirgū un gūt labumu no konkurences priekšrocības, gūstot reputāciju un ticamību nākamo patērētāju acīs.

5/ Patērētāji

Kanādas patērētāji uzticēsies un pirks karstā ūdens boileri, ko ražojis ES ražotājs.

Ko tas nozīmē?

Pateicoties EA DAL, jebkurā tehniskā nozarē un tirgū ražotājs var ietaupīt laiku un naudu, izdarot apzinātu izvēli iegādāties atbilstības novērtēšanas pakalpojumus no EA DAL parakstītāja akreditētas organizācijas. Uzņēmēji var diferencēt savus produktus un pakalpojumus, kā arī izmantot iespējas ārvalstīs, kas pieejamas uz daudzpusējās atzīšanas līgumu pamata.

KĀDĒĻ EA DAL VEICINA UZTICĒŠANOS TIRGŪ?

VAI iekļauj DAL tikai pēc rūpīga to darbības salīdzinošās vērtēšanas, lai pārbaudītu to atbilstību starptautiski atzītajam akreditācijas iestāžu standartam. Vērtēšanu atkārtoti vismaz ik pēc četriem gadiem.

Vērtēšanu veic pieredzējis augstākā līmeņa personāls no citām VAI, un procesu novēro Eiropas Komisijas un valsts iestāžu personāls, kā arī pārstāvji no EA konsultatīvās padomes, kas sastāv no ieinteresētajām uzņēmējdarbības pusēm un regulatoru kopienas.

Vērtēšanā ietilpst pārbaude birojā, kā arī vērtētāja apmeklējumu novērošana, lai noteiktu, ka pirms akreditācijas atbilstības novērtēšanas iestādes pārbauda pietiekami rūpīgi, nosakot to kompetenci, objektivitāti, snieguma spējas un ilgspēju.

Lai nodrošinātu konsekveni, pārskatāmību un pieņemamību visām pusēm, salīdzinošās vērtēšanas procesu pašu nemītīgi atjauno, lai ņemtu vērā uzņēmējdarbības, regulatoru un valsts iestāžu mainīgās vajadzības.

EA regulāri pārskata tirgus atsauksmes, izskatot sūdzības un salīdzināšanas procesus no EA konsultatīvajā padomē pārstāvētajām organizācijām, tostarp Eiropas Komisijas un citām ieinteresētajām personām.

Starptautiskā līmenī EA DAL atzīst ILAC (Starptautiskā Laboratoriju akreditācijas kooperācija) **un IAF** (Starptautiskais Akreditācijas forums). Tas nozīmē, ka pārbaudes ziņojumu vai sertifikātu, ko akreditējis EA DAL parakstītājs, atzīst arī IAF un ILAC daudzpusējās atzīšanas līgumu parakstītāji. IAF un ILAC ir izstrādājuši DAL marķējumu, ko var izmantot akreditācijas iestādes, kas ir dalībnieces, un to atbilstības novērtēšanas iestādes konkrētos apstākļos saskaņā ar licences līgumu.

Šī atzīšana nodrošina, ka starptautiskie tirgi uzticas EA DAL un atbilstības novērtēšanas rezultātiem, ko sniedz EA DAL parakstītāju akreditētās organizācijas. Tādēļ nav vajadzības produktus un pakalpojumus no jauna testēt, kalibrēt, pārbaudīt vai sertificēt katrā valstī, kurā tos importē un pārdod. Tādējādi tiek veicināta brīva preču un pakalpojumu plūsma Eiropā un pārējā pasaulē.

EA un dalībnieki aktīvi strādā abās asociācijās, lai pārliecinātos, ka Eiropas akreditācijas sistēmu atzīst globālā līmenī un ka starptautiskās akreditācijas sistēmas izstrāde pēc iespējas vairāk atbilst Eiropā pieņemtajai un piemērotajai akreditācijas politikai.

Turklāt kā atzītu reģionālo akreditācijas grupu **EA salīdzinoši vērtē reizi četros gados, lai apstiprinātu, ka tās dalībnieki un DAL salīdzinošās novērtēšanas kritēriji un procesi atbilst ILAC un IAF prasībām.** EA salīdzinošās vērtēšanas rezultātā ILAC un IAF 2016. gada oktobrī atjaunoja savu uzticēšanos EA un dalībniekiem, pieņemot lēmumu saglabāt EA savos DAL attiecīgi testēšanas, medicīnisko izmeklējumu, kalibrēšanas, pārbaužu, pārvaldības sistēmu, produktu sertifikācijas un personu sertifikācijas jomās.

Informācija par EA DAL

www.european-accreditation.org - secretariat@european-accreditation.org

75 avenue Parmentier
F-75544 PARIS Cedex 11 - FRANCE
Tel: 33 (0)1 40 21 24 62

 @Eaccreditation

© Copyright EA 2017

